

ประสิทธิภาพการบริหารจัดการสวัสดิการเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุตามหลักพลธรรม
ขององค์การบริหารส่วนตำบลร่มเย็น อำเภอเชียงคำ จังหวัดพะเยา*
EFFICIENCY OF WELFARE MANAGEMENT OF LIVING ALLOWANCES
FOR THE ELDERLY ACCORDING TO THE FOUR POWERS (BALA) OF
THE ROM YEN SUBDISTRICT ADMINISTRATIVE ORGANIZATION,
CHIANG KHAM DISTRICT, PHAYAO PROVINCE

ณัฐกิตติ์ ไช้งอริยะ, พระครูสุตันทบัณฑิต (วัชรพงษ์ วชิรปณโณ),
วรปรัชญ์ คำพงษ์

Nutthakit Songareeya, Sutananthapandit (Wacharapong Wachirapanno),
Worapat Khumpong
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
Mahachulalongkornrajavidyalaya University
Corresponding Author E-mail: Fwjxyooj2538@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1. ศึกษาระดับประสิทธิภาพในการบริหารจัดการสวัสดิการเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ 2. ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างหลักพลธรรมกับประสิทธิภาพการบริหารกับการจัดการสวัสดิการเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ และ 3. นำเสนอการพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการสวัสดิการเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุตามหลักพลธรรมขององค์การบริหารส่วนตำบลร่มเย็น อำเภอเชียงคำ จังหวัดพะเยา โดยการวิจัยเป็นแบบผสมวิธี ประกอบด้วย การวิจัยเชิงปริมาณ มีกลุ่มตัวอย่าง 334 คน โดยใช้แบบสอบถาม และการวิจัยเชิงคุณภาพใช้การสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 10 รูปหรือคน โดยใช้แบบสัมภาษณ์และวิเคราะห์เนื้อหาเชิงพรรณนา

ผลการวิจัยพบว่า 1. ระดับประสิทธิภาพในการบริหารจัดการสวัสดิการเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากที่สุดจำนวน 4 ด้าน และอยู่ในระดับมากจำนวน 1 ด้าน และประสิทธิภาพการบริหารจัดการสวัสดิการเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุตามหลักพลธรรม โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมากที่สุดจำนวน 1 ด้าน และอยู่ในระดับมากจำนวน 3 ด้าน 2. ความสัมพันธ์ระหว่างหลักพลธรรมกับประสิทธิภาพการบริหารจัดการสวัสดิการเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ โดยภาพรวม มีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับสูงมาก อย่างมีนัยสำคัญทาง

สถิติที่ระดับ 0.01 3. การพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการสวัสดิการเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุตามหลักพลธรรม ประกอบด้วย 1. ปัญญาพละ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์มีความรู้ความฉลาด 2. วิริยพละ มีความมุ่งมั่นตั้งใจทำงาน 3. อนวัชชพละ ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์ สุจริต โปร่งใส และ 4. สังคหพละ ทำงานเพื่อประโยชน์ส่วนรวม และมีจิตอาสา
คำสำคัญ: ประสิทธิภาพ; การบริหารจัดการ; สวัสดิการเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ; พลธรรม

Abstract

This research aims to: 1. examine the level of efficiency in managing the elderly allowance welfare program, 2. study the relationship between Phala-dhamma (Four Powers) and the efficiency of elderly welfare management, and 3. propose development strategies for enhancing the efficiency of elderly allowance management based on Phala-dhamma within the Romyen Subdistrict Administrative Organization, Chiang Kham District, Phayao Province. A mixed-methods approach was used, combining quantitative research with a sample of 334 respondents using questionnaires, and qualitative research through in-depth interviews with 10 key informants. The data were analyzed using descriptive content analysis.

The findings reveal that: 1. The overall efficiency in managing the elderly allowance welfare program was rated at a high level. When analyzed by dimension, four aspects were at the highest level, and one was at a high level. The efficiency of management based on Phala-dhamma was also rated high overall, with one dimension rated highest and three at a high level. 2. There was a very strong positive correlation between Phala-dhamma and management efficiency, which was statistically significant at the 0.01 level. And The proposed development approach for improving management efficiency based on Phala-dhamma includes: Panya-bala (wisdom) fostering creativity, intelligence, and knowledge, Viriya-bala (effort) showing dedication and determination in work, Anavajja-bala (blamelessness): performing duties with honesty, integrity, and transparency, Sanagaha-bala (support): working for the public good with volunteer spirit.

Keywords: Efficiency; Management; Elderly Welfare Allowance; Four Powers (Bala)

บทนำ

กรมประชาสงเคราะห์ได้จัดให้มีการบริการสงเคราะห์แก่ผู้สูงอายุในครอบครัวยากจน ในปี พ.ศ. 2536 ที่เน้นการช่วยเหลือด้านการเงิน การสงเคราะห์เครื่องอุปโภคบริโภคเพื่อเป็นการผ่อนเบาภาระของครอบครัวให้ดูแลผู้สูงอายุโดยได้จัดตั้งกองทุนส่งเสริมสวัสดิการผู้สูงอายุและครอบครัวในชุมชนหรือที่เรียกกันว่ากองทุนเบี้ยยังชีพซึ่งได้ดำเนินการจัดสรรงบประมาณของรัฐบาลในการสนับสนุนค่าใช้จ่ายให้แก่ผู้สูงอายุยากจนที่ถูกทอดทิ้งขาดการดูแลเอาใจใส่จากครอบครัวหรือไม่มีครอบครัวแต่ยังคงมีความสามารถที่จะใช้ชีวิตอยู่ในชุมชนได้ด้วยตนเองในระดับหนึ่ง โดยกรมประชาสงเคราะห์ได้พิจารณาให้เงินสงเคราะห์เบี้ยยังชีพเป็นรายเดือน ๆ ละ 200 บาท ต่อคนตลอดชีพ และเมื่อวันที่ 29 พฤษภาคม 2544 และวันที่ 19 กุมภาพันธ์ 2545 จากมติคณะรัฐมนตรีได้มีการอนุมัติเปลี่ยนแปลงการจ่ายเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุเป็นเดือนละ 300 บาท

ต่อมาได้มีการปฏิรูประบบราชการโดยมีการยุบกระทรวงตามพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวงกรม พ.ศ. 2545 โดยกรมประชาสงเคราะห์เดิมได้เปลี่ยนชื่อใหม่เป็นกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ซึ่งเป็นหน่วยงานรับผิดชอบในการจัดสวัสดิการเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุและในปี พ.ศ. 2544-2545 จากนโยบายการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่นของรัฐบาล ภารกิจด้านการจ่ายเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุได้ถูกถ่ายโอนไปยังกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่นในปี พ.ศ. 2546 (กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, 2548)

ปัจจุบันองค์การบริหารส่วนตำบลร่มเย็น อำเภอเชียงคำ จังหวัดพะเยามี 24 หมู่บ้านและ มีประชากรทั้งหมด 12,615 คน (สำนักบริหารการทะเบียน กรมการปกครอง, 2566) มีผู้รับสวัสดิการเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุจำนวน 2,021 คน (ระบบสารสนเทศการจัดการฐานข้อมูลเบี้ยยังชีพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น, 2566) คิดเป็นร้อยละ 16.02 ของประชากรทั้งหมด ปัญหาที่พบคือยังมีผู้สูงอายุอยู่บางส่วนที่ยังไม่ได้ยืนยันสิทธิเพื่อขอรับเบี้ยฯ เนื่องจากไม่ทราบว่าตนเองนั้นมีสิทธิหรือไม่ทราบว่าต้องดำเนินการอย่างไร ใช้เอกสารอะไรบ้างและดำเนินการยืนยันสิทธิสถานที่ใด ทำให้เสียสิทธิ ในการรับเบี้ยฯ และในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลร่มเย็นมีจำนวนผู้สูงอายุโยกย้ายภูมิลำเนาเป็นจำนวนมาก ปัญหาที่พบคือเมื่อผู้สูงอายุย้ายภูมิลำเนาแล้วไม่ทราบว่าต้องไปยื่นคำขอเพื่อรับเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุต่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งใหม่ทำให้เมื่อสิ้นสุดปีงบประมาณผู้สูงอายุรายนั้นจะถูกระงับสิทธิจากภูมิลำเนาเดิม ไม่ได้รับเบี้ยฯอย่างต่อเนื่องส่งผลให้ผู้สูงอายุเกิดความเดือดร้อนและเกิดการตำหนิต่อว่าเจ้าหน้าที่ เนื่องจากไม่ทราบถึงข้อมูลข่าวสารราชการดังกล่าว

ดังนั้น ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาประสิทธิภาพในการบริหารจัดการสวัสดิการเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบลร่มเย็น ตามแนวคิดของจอห์น ดี. มิลเลท (John & Millet, 1954) แบ่งเป็น 5 ด้าน คือ ด้านการให้บริการอย่างเสมอภาค ด้านการให้บริการอย่างทันต่อเวลา ด้านการให้บริการอย่างเพียงพอ ด้านการให้บริการอย่างต่อเนื่อง ด้านการให้บริการอย่างก้าวหน้า และนำหลักกรรมทางพระพุทธศาสนา คือ พลธรรม มาประยุกต์ใช้ในการบริหารจัดการสวัสดิการเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุเพื่อให้เกิดการบริหารงานอย่างมีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น และเกิดประโยชน์สูงสุดแก่ผู้สูงอายุ และเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับประสิทธิภาพในการบริหารจัดการสวัสดิการเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบลร่มเย็น อำเภอเชียงคำ จังหวัดพะเยา
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างหลักพลธรรมกับประสิทธิภาพการบริหารกับการจัดการสวัสดิการเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบลร่มเย็น อำเภอเชียงคำ จังหวัดพะเยา
3. เพื่อนำเสนอการพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการสวัสดิการเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุตามหลักพลธรรมขององค์การบริหารส่วนตำบลร่มเย็น อำเภอเชียงคำ จังหวัดพะเยา

วิธีดำเนินการวิจัย

1. รูปแบบของการวิจัย

เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methods Research) ระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณ ใช้การศึกษาวิจัยเชิงสำรวจ จากการแจกแบบสอบถาม และการวิจัยเชิงคุณภาพ ประกอบการสัมภาษณ์เชิงลึก (In Depth Interview) กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants)

2. ประชากร กลุ่มตัวอย่าง และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

2.1 ประชากร ผู้สูงอายุที่มีอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไป ที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลร่มเย็น อำเภอเชียงคำ จังหวัดพะเยาที่ได้รับเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ จำนวน 2,021 คน

2.2 กลุ่มตัวอย่าง จากการคำนวณของทาโร ยามาเน่ (Yamane, 1973) ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 334 คน

2.3 ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) ผู้วิจัยทำการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) ผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน 10 รูปหรือคน แบ่งออกเป็น 5 กลุ่ม ดังนี้

- กลุ่มที่ 1 ผู้บริหารขององค์การบริหารส่วนตำบลร่มเย็น 2 คน
- กลุ่มที่ 2 ผู้ปฏิบัติงานสวัสดิการสังคมและพัฒนาชุมชน 2 คน
- กลุ่มที่ 3 นักวิชาการหรือผู้ปฏิบัติงานด้านพระพุทธศาสนา 1 รูป
- กลุ่มที่ 4 นักวิชาการหรือผู้ปฏิบัติงานด้านรัฐประศาสนศาสตร์ 1 คน แล
- กลุ่มที่ 5 ผู้สูงอายุที่รับบริการ 4 คน ใช้วิธีการคัดเลือกเจาะจงจากผู้สูงอายุที่ได้รับเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.1 การวิจัยเชิงปริมาณเป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.962 ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและวิจัยที่เกี่ยวข้องและพัฒนาขึ้นเป็นแบบสอบถามเพื่อใช้เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย โดยแบ่งออกเป็น 4 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นของผู้สูงอายุ โดยมุ่งเน้นศึกษาการบริหารจัดการใน 5 ด้าน ได้แก่ 1. การให้บริการอย่างเสมอภาค 2. การให้บริการอย่างทันต่อเวลา 3. การให้บริการอย่างเพียงพอ 4. การให้บริการอย่างต่อเนื่อง 5. การให้บริการอย่างก้าวหน้า ตอนที่ 3 แบบสอบถามการใช้หลักพฤติกรรม ได้แก่ 1. ปัญญาพล กำลังปัญญา 2. วิริยพล กำลังความเพียร 3. อนุวัชชพล กำลังสุจริต 4. สังคหพล หมายถึง กำลังการสงเคราะห์ ตอนที่ 4 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะ มีลักษณะเป็นแบบสอบถามที่เป็นปลายเปิด (Open Ended Question) เพื่อให้ผู้ตอบแบบสอบถามได้แสดงความคิดเห็นอย่างเป็นอิสระ แล้วนำมาวิเคราะห์โดยการหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

3.2 การวิจัยเชิงเชิงคุณภาพเป็นแบบสัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญด้านการสัมภาษณ์เชิงลึก โดยกำหนดผู้ให้ข้อมูลหลัก จำนวน 10 รูปหรือคน การเลือกกลุ่มตัวอย่างเป็นไปตามหลักวิชาการ โดยมุ่งเน้นการคัดเลือกบุคคลที่มีความเชี่ยวชาญและเกี่ยวข้องกับประเด็นการวิจัยโดยตรง ทั้งนี้เพื่อให้ข้อมูลที่ได้รับมีความน่าเชื่อถือ ปลอดจากอคติ (Values Free) และสามารถสะท้อนถึงสถานการณ์จริงได้อย่างครบถ้วนผู้วิจัยเลือกแบบเจาะจงจากตัวแทนของผู้ทรงวุฒิ แบ่งออกเป็น 5 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มที่ 1 ผู้บริหารขององค์การบริหารส่วนตำบลร่มเย็น จำนวน 2 คน กลุ่มที่ 2 ผู้ปฏิบัติงานสวัสดิการสังคมและพัฒนาชุมชน จำนวน 2 คน กลุ่มที่ 3 นักวิชาการหรือผู้ปฏิบัติงานด้านพระพุทธศาสนา จำนวน 1 รูป กลุ่มที่ 4 นักวิชาการหรือผู้ปฏิบัติงานด้านรัฐประศาสนศาสตร์ จำนวน 1 คน และกลุ่มที่ 5 ผู้สูงอายุที่ได้รับเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ จำนวน 4 คน ผู้วิจัยเลือกใช้วิธีการเจาะจง (Purposive Sampling) เพื่อคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างที่มีความเกี่ยวข้องโดยตรงในการบริหาร

จัดการสวัสดิการเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบลร่มเย็น อำเภอเชียงคำ จังหวัดพะเยา โดยการเลือกกลุ่มตัวอย่างดังกล่าวมีเป้าหมายเพื่อให้ได้ข้อมูลที่มีความน่าเชื่อถือและครอบคลุมทุกมิติ

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

4.1 การวิจัยเชิงปริมาณ ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามไปแจกกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งเป็นผู้สูงอายุที่มีอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไป ที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลร่มเย็น อำเภอเชียงคำ จังหวัดพะเยา ที่ได้รับเงินเบี้ยยังชีพสำหรับผู้สูงอายุ จำนวน 334 ฉบับ และได้รับกลับมาจำนวน 334 ฉบับคิดเป็นร้อยละ 100 สำหรับการวิจัยเชิงคุณภาพ

4.2 การวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยได้ทำใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง สัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน 10 รูปหรือคน โดยผู้วิจัยได้ทำการสัมภาษณ์ด้วยตนเอง ใช้การจดบันทึก และบันทึกเสียง และนำมาถอดความสรุปประเด็นสำคัญตามวัตถุประสงค์การวิจัย

5. การวิเคราะห์ข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

5.1 การวิจัยเชิงปริมาณผู้วิจัยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสังคมในการวิเคราะห์สถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ความสัมพันธ์

5.2 วิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยเชิงคุณภาพใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหาเชิงพรรณนา (Descriptive Content Analysis) โดยเป็นการสรุปเนื้อหาที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ผลการวิจัย

ตารางที่ 1 ประสิทธิภาพการบริหารจัดการสวัสดิการเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบลร่มเย็น อำเภอเชียงคำ จังหวัดพะเยา

ประสิทธิภาพการบริหารจัดการสวัสดิการเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ ขององค์การบริหารส่วนตำบลร่มเย็น อำเภอเชียงคำ จังหวัดพะเยา	ระดับการปฏิบัติ		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. ด้านการให้บริการอย่างเสมอภาค	4.63	0.31	มากที่สุด
2. ด้านการให้บริการอย่างทันต่อเวลา	4.62	0.33	มากที่สุด
3. ด้านการให้บริการอย่างเพียงพอ	4.75	0.40	มากที่สุด
4. ด้านการให้บริการอย่างต่อเนื่อง	3.97	0.41	มาก
5. ด้านการให้บริการอย่างก้าวหน้า	4.53	0.42	มากที่สุด
รวม	4.50	0.34	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า ผู้สูงอายุมีความคิดเห็นต่อประสิทธิภาพการบริหารจัดการสวัสดิการเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุตามหลักพลธรรมขององค์การบริหารส่วนตำบลร่มเย็น

อำเภอเชียงคำ จังหวัดพะเยา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.50$ S.D.=0.34) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าผู้สูงอายุมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุดจำนวน 4 ด้าน และระดับมาก จำนวน 1 ด้าน โดยด้านการให้บริการอย่างเพียงพอ มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) สูงสุด คือ 4.75 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน S.D.=0.40 รองลงมาด้านการให้บริการอย่างเสมอภาค มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) คือ 4.63 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน S.D.=0.31 ด้านการให้บริการอย่างทันต่อเวลา ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) คือ 4.62 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน S.D. =0.33 ด้านการให้บริการอย่างก้าวหน้า ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) คือ 4.53 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน S.D.=0.42 และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ได้แก่ ด้านการให้บริการอย่างต่อเนื่อง มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) น้อยสุด คือ 3.97 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน S.D. = 0.41 ตามลำดับ

ตารางที่ 2 หลักพฤติกรรม

หลักพฤติกรรม	ระดับการปฏิบัติ		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. ด้านปัญญาพละ กำลังความรู้หรือความฉลาด	4.58	0.41	มากที่สุด
2. ด้านวิริยพละ กำลังแห่งความเพียร	4.44	0.51	มาก
3. ด้านอนวัชพละ กำลังงานที่ไม่มีโทษหรือความสุจริต	4.47	0.48	มาก
4. ด้านสังคหพละ กำลังสงเคราะห์ หรือมนุษย์สัมพันธ์	3.98	0.33	มาก
รวม	4.37	0.38	มาก

จากตารางที่ 2 พบว่า ข้อมูลหลักพฤติกรรม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{X}=4.37$ S.D.=0.38) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยพบว่า ด้านปัญญาพละ (กำลังความรู้หรือความฉลาด) มีค่าเฉลี่ยสูงสุด อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.58$, S.D.= 0.41) รองลงมาคือ ด้านอนวัชพละ (กำลังงานที่ไม่มีโทษหรือความสุจริต) มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.47$, S.D.=0.48) ด้านวิริยพละ (กำลังแห่งความเพียร) มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.44$, S.D.= 0.51) และด้านสังคหพละ (กำลังสงเคราะห์ หรือมนุษย์สัมพันธ์) มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.98$, S.D.=0.33) ตามลำดับ

2. ความสัมพันธ์ระหว่างหลักพฤติกรรมกับประสิทธิภาพการบริหารจัดการสวัสดิการ เบี้ยยังชีพผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบลร่มเย็น อำเภอเชียงคำ จังหวัดพะเยา เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของหลักพฤติกรรมกับประสิทธิภาพการบริหารจัดการสวัสดิการ เบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เชิงบวกในระดับสูงมาก ($R=.878^{**}$) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านการให้บริการอย่างก้าวหน้า โดยภาพรวมความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับสูงมาก ($R=.862^{**}$) ด้านการให้บริการอย่างเพียงพอ โดยภาพรวม มีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับสูงมาก ($R=.823^{**}$) ด้านการให้บริการอย่างทันต่อเวลา โดยภาพรวม มีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับสูงมาก ($R=.818^{**}$) ด้านการให้บริการอย่างเสมอภาค โดยภาพรวม มีความสัมพันธ์เชิงบวก ในระดับค่อนข้างสูง

($R=.787^{**}$) และด้านการให้บริการอย่างต่อเนื่อง โดยภาพรวม มีความสัมพันธ์เชิงบวก ในระดับค่อนข้างสูง ($R=.720^{**}$)

3. การพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการสวัสดิการเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุตามหลัก พลธรรมขององค์การบริหารส่วนตำบลร่มเย็น อำเภอเชียงคำ จังหวัดพะเยา มี 6 ด้าน สามารถนำมาสรุปได้ ดังนี้ ด้านการให้บริการอย่างเสมอภาค บริการด้วยความสุภาพอ่อน น้อมและตามลำดับมาก่อนหลัง บริการด้วยความเป็นธรรม และเท่าเทียมกันทุกคน ด้านการให้อย่างทันต่อเวลา มีการบริการผู้สูงอายุช่วงพักกลางวันเพื่อให้เกิดการบริการที่ สะดวกและรวดเร็ว มีการกำหนดและลดขั้นตอนการบริการที่เหมาะสม และการให้บริการ ตรงตามเวลาระเบียบราชการ ด้านการให้บริการอย่างเพียงพอ สภาพแวดล้อมพร้อมบริการ จัดสิ่งอำนวยความสะดวกเพียงพอ พัฒนาบุคลากรให้มีความรู้อย่างสม่ำเสมอและมีการ เพิ่มช่องทางการติดต่อ ด้านการให้บริการอย่างต่อเนื่อง มีการบริการรวดเร็วต่อเนื่อง ลดขั้นตอนและตอบสนองความต้องการ เพิ่มช่องทางการติดต่อสามารถติดต่อได้ตลอดเวลา และประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารต่างๆที่เป็นประโยชน์กับผู้สูงอายุ ด้านการให้บริการอย่าง ก้าวหน้า มีการปรับปรุงคุณภาพการให้บริการอย่างสม่ำเสมอ การเพิ่มทักษะความรู้ของ เจ้าหน้าที่อยู่เสมอ และนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการให้บริการ

หลักพลธรรมกับประสิทธิภาพการบริหารจัดการสวัสดิการเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ สามารถนำมาสรุปได้ ดังนี้ ปัญญาพล มีความรอบรู้เกี่ยวกับงานในหน้าที่ มีความคิดริเริ่ม สร้างสรรค์ มีความรู้ ความฉลาด และมีการวางแผนการบริหารจัดการอย่างเป็นระบบ วิริยะพล มีความเพียร มีความรับผิดชอบในงานของตนเองที่ได้รับมอบหมาย และมีความ มุ่งมั่นตั้งใจในการพัฒนาตนเองอย่างสม่ำเสมอ อดวิชชพล ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์ สุจริต โปร่งใส ปฏิบัติตามระเบียบวินัย กฎหมาย ข้อบังคับ โดยการทำงานไปทางที่จะส่อ หุจจริต สังคหพล รู้จักการทำงานเป็นทีม มีความสามัคคีกัน มีการเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ซึ่งกันและ กัน และทำงานเพื่อประโยชน์ส่วนรวม มีจิตอาสา มีความอ่อนน้อมถ่อมตน และวางตัว เหมาะสมแก่ภาวะบุคคล

อภิปรายผลการวิจัย

1. ประสิทธิภาพในการบริหารจัดการสวัสดิการเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุขององค์การบริหาร ส่วนตำบลร่มเย็น อำเภอเชียงคำ จังหวัดพะเยา พบว่าโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากที่สุด 4 ด้าน โดยเรียงตามลำดับดังนี้ 1. ด้านการให้บริการอย่างเพียงพอ อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา คือ 2. ด้านการ ให้บริการอย่างเสมอภาค 3. ด้านการให้บริการอย่างทันต่อเวลา 4. ด้านการให้บริการอย่าง ก้าวหน้า และระดับมาก จำนวน 1 ด้าน คือ 5. ด้านการให้บริการอย่างต่อเนื่อง ตามลำดับ

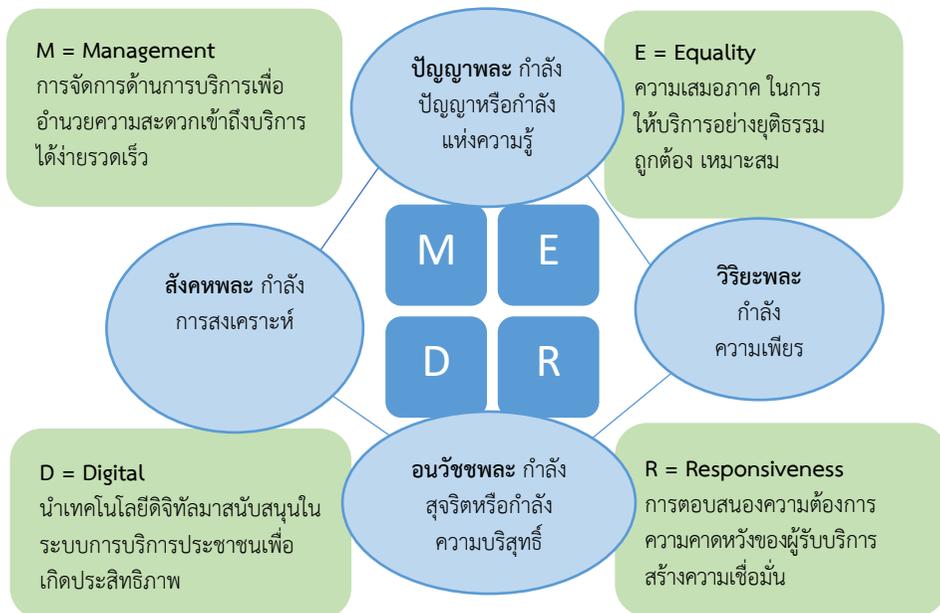
ดังนั้น ด้านที่อยู่ในระดับมากที่สุดทั้งสี่ด้านนี้จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งในการบริหารจัดการสวัสดิการเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุอย่างมีประสิทธิภาพได้อย่างเต็มที่ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ภานรินทร์ ไชยเอิก (2561) ที่พบว่า ระดับความพึงพอใจต่อการบริหารงานขององค์กรบริหารส่วนตำบลจ้อหอ อำเภอเมืองนครราชสีมา จังหวัดนครราชสีมาโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นรายด้านพบว่าด้านที่อยู่ในระดับมาก คือ ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ด้านเจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการ ด้านกระบวนการให้บริการตามลำดับ และข้อเสนอแนะความพึงพอใจต่อการบริหารงานขององค์กรบริหารส่วนตำบลจ้อหอ อำเภอเมืองนครราชสีมา จังหวัดนครราชสีมา มีดังนี้ 1. ด้านกระบวนการให้บริการ ควรมีการสำรวจชุมชนบ่อย ๆ และควรมีการลงพื้นที่ตรวจสอบเพื่อแก้ปัญหาอย่างเข้มงวด 2. ด้านเจ้าหน้าที่ควรบริการทุกคนด้วยความเสมอภาคกัน เปิดโอกาสให้ประชาชนได้แสดงออกสำหรับแนวทางในการแก้ไขปัญหา 3. ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกควรให้การดูแลช่วยเหลือและอำนวยความสะดวกในแต่ละหมู่บ้านอย่างเท่าเทียมกัน

2. ความสัมพันธ์ระหว่างหลักพลธรรมกับประสิทธิภาพการบริหารจัดการสวัสดิการเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุขององค์กรบริหารส่วนตำบลร่มเย็น อำเภอเชียงคำ จังหวัดพะเยา โดยภาพรวม มีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับสูงมาก ($R=.878^{**}$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าด้านปัญญาพละกับด้านวิริยะพละอยู่ในระดับสูงมาก ส่วนด้านอนวัชพละและสังคหพละอยู่ในระดับค้อยข้างสูง แสดงถึงหลักพลธรรมมีความสัมพันธ์ในการบริหารจัดการสวัสดิการเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุขององค์กรบริหารส่วนตำบลร่มเย็น อำเภอเชียงคำ จังหวัดพะเยา ในเชิงบวก โดยมีระดับความสัมพันธ์กันสูงมาก กล่าวคือเมื่อมีการบูรณาการหลักพลธรรมในการบริหารจัดการสวัสดิการเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุของ องค์กรบริหารส่วนตำบลร่มเย็น อำเภอเชียงคำ จังหวัดพะเยามากขึ้น ก็จะส่งผลให้การให้บริหารสามารถตอบสนองความต้องการของผู้สูงอายุ และมีประสิทธิภาพมากขึ้นยิ่งขึ้น จะเห็นได้ว่าสอดคล้องกับงานวิจัยของ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของอวยชัย ราชชัยกุล (2565) พบว่า การนำหลักจริยธรรมมาเป็นแนวทางในการปฏิบัติงานและดำรงชีวิตประจำวัน โดยน้อมนำเอาหลักพุทธธรรมพละ 4 นำมาบูรณาการประยุกต์ใช้ เพื่อให้ได้รูปแบบในการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรอย่างมีประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน ซึ่งเป็นสมรรถนะที่บุคลากรทุกคนในองค์กรจะต้องมีส่วนร่วม ซึ่งสมรรถนะจะสะท้อนให้เห็นถึงค่านิยม วัฒนธรรมองค์กร วิสัยทัศน์พันธกิจ องค์กรหรือหน่วยงาน มีการกำหนดมาตรฐาน เพื่อให้ประชาชนได้รับความพึงพอใจเข้าใจในโครงสร้างขององค์กรมีความรับผิดชอบโปร่งใสตรวจสอบได้

3. การพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการสวัสดิการเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบลร่มเย็น อำเภอเชียงคำ จังหวัดพะเยา พบว่าองค์การบริหารส่วนตำบลร่มเย็นมีการนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา คือ หลักพลธรรม ประกอบด้วย ปัญญาพละ วิริยพละ อดวิชชพละ สังคหพละ มาบูรณาการกับการบริหารจัดการสวัสดิการเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายขององค์กรเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพระลิขิต สุขะฐิติโต (2565) พบว่า หลักพลธรรม 4 มีความเหมาะสม และสอดคล้องกับบริบทของการท่องเที่ยวเชิงพระพุทธศาสนาพุทธของวัดหัวถนน มุ่งเน้นการให้บริการในทุกด้านแก่นักท่องเที่ยวและนักแสวงบุญทั้งหลายซึ่งเป็นการสร้างพลังแห่งความสร้างสรรค์ (ปัญญาพละ) พลังแห่งการแสวงหา (วิริยพละ) ที่นักท่องเที่ยวยังขาดปัจจัยสำคัญด้านการแสวงหาในหลายประเด็นทั้งที่เป็นรูปธรรมและนามธรรมด้านพลังปรับตัว(อดวิชชพละ) มนุษย์ยังต้องปรับตัวให้เข้ากับธรรมชาติสังคมสิ่งแวดล้อมและมนุษย์ด้วยกันเพื่ออยู่ร่วมกันอย่างสันติ

องค์ความรู้จากการวิจัย

จากการสอบถามกับบุคลากรและการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ สามารถสรุปเป็นภาพองค์ความรู้ที่ได้จากการสังเคราะห์การวิจัย ดังปรากฏเป็น MEDR โมเดล สรุปได้ดังนี้

ภาพที่ 1 องค์ความรู้จากการวิจัย

M = Management การจัดการ ได้แก่ การที่หน่วยงานดำเนินการจัดการให้บุคลากรปฏิบัติงานเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ในการช่วยเหลือผู้สูงอายุในการเข้าถึงบริการได้ง่ายสะดวกรวดเร็ว มีเจ้าหน้าที่ให้บริการอย่างเพียงพอ มีสัมพันธ์ที่ดีมีความโอบอ้อมอารีกับผู้สูงอายุผู้มาใช้บริการ และจัดสิ่งอำนวยความสะดวกแก่ผู้สูงอายุให้เพียงพอ เช่นการจัดสถานที่ วัสดุ อุปกรณ์การบริการต่าง ๆ การจัด ทำป้าย สัญลักษณ์ บอกรจุด การให้บริการที่ชัดเจนเข้าใจง่าย ซึ่งสอดคล้องกับ หลักสังคหผละ คือมีความเอาใจ มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีมีความโอบอ้อมอารี

E = Equality ความเท่าเทียม เสมอภาค คือบุคลากรให้บริการแก่ผู้สูงอายุทุกคนอย่างเท่าเทียมกันด้วยความถูกต้องยุติธรรม โดยไม่เลือกปฏิบัติ ไม่มีข้อจำกัดในเรื่องเพศ วัย ภาษา ฐานะ ที่อยู่อาศัย หรือแม้แต่ความสมบูรณ์ของสภาพร่างกาย ซึ่งจะต้องได้รับบริการอย่างเท่าเทียมกัน ให้บริการ ตามลำดับก่อน-หลัง ปฏิบัติแก่ผู้มาขอรับบริการต้องเหมือนกันทุกรายด้วยความใส่ใจและเป็นกันเอง มีการวางตัวเหมาะสมกับการเป็นเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานภาครัฐ ซึ่งสอดคล้องกับ หลักอนวัชชผละ คือ มีความยุติธรรมและให้ความเสมอภาคแก่ผู้มาขอรับบริการ

R = Responsiveness การตอบสนอง มีความขยันกระตือรือร้นและความเต็มใจในการปฏิบัติงานด้านให้บริการได้อย่างมีคุณภาพ ตอบสนองความต้องการความคาดหวังของของผู้สูงอายุได้อย่างทันท่วงที ผู้สูงอายุสามารถเข้าถึงการบริการได้ง่าย สะดวก ทัวถึง และสามารถดำเนินการแล้วเสร็จภายในระยะเวลาที่กำหนด เกิดการสร้าง ความเชื่อมั่นไว้วางใจจากผู้สูงอายุ สอดคล้องกับ หลักวิริยผละ คือ มีกำลังความเพียรหรือความขยันเพื่อตอบสนองความต้องการของผู้สูงอายุ

D = Digital นำเทคโนโลยีมาใช้ในการสนับสนุนเกี่ยวกับกระบวนการขั้นตอน ให้บริการผู้สูงอายุ เช่น Website E-mall Facebook และline เพิ่มช่องทางให้กับผู้สูงอายุ ในการติดต่อและขอรับบริการจากภาครัฐ ตอบสนองความต้องการ มีความถูกต้องอำนวยความสะดวก รวดเร็วในการบริการ ผู้สูงอายุใช้บริการได้อย่างทั่วถึงและแบบเบ็ดเสร็จ มีคุณภาพสอดคล้องกับบริบทปัจจุบันรวมถึงการพัฒนาทักษะด้านเทคโนโลยี ดิจิทัลให้บุคลากรในหน่วยงานให้มีความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงาน สอดคล้องกับ หลักปัญญาผละ คือ กำลังแห่งความรู้ ความรู้ เช่นการเรียนรู้สิ่งใหม่ๆอยู่ตลอดเวลา เพื่อให้มีความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงานให้มีคุณภาพสอดคล้องกับบริบทในปัจจุบัน

สรุปได้ว่า การบริหารจัดการสวัสดิการเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุต้องใช้ MEDR โมเดลควบคู่กับหลักพลธรรม คือ 1. M = Management การจัดการด้านบริการ + หลักสังคหผละมีความเอาใจ มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี 2. E = Equality ความเสมอภาคเท่าเทียมกัน

+ หลักอภินิหารวิเศษ มีความยุติธรรมและให้ความเสมอภาค 3. R = Responsiveness การตอบสนองความต้องการของผู้สูงอายุ + หลักวิริยพละ มีกำลังความเพียรหรือความขยัน
4. D = Digital การนำเทคโนโลยีมาใช้ + หลักปัญญาพละ กำลังแห่งความรอบรู้ในการบริหารจัดการสวัสดิการเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุให้เกิดประสิทธิภาพมากที่สุด

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. องค์กรบริหารส่วนตำบลร่วมเย็นควรส่งเสริมแนวปฏิบัติในด้านการวางแผนการทำงานที่มีประสิทธิภาพ รวมถึงสร้างขั้นตอนการปฏิบัติงานที่ชัดเจน เพื่อให้การบริหารงานสวัสดิการเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น
2. องค์กรบริหารส่วนตำบลร่วมเย็นควรการนำเทคโนโลยีมาแอปพลิเคชันออนไลน์มาใช้ในการให้ลงทะเบียนและยื่นคำร้องต่าง ๆ เพื่อความสะดวกรวดเร็วและการเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานให้ดียิ่งขึ้น
3. องค์กรบริหารส่วนตำบลร่วมเย็นควรส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมในการทำงาน โดยเฉพาะการทำงานร่วมกันเป็นหมู่คณะที่จำเป็นต้องอาศัยหลักคุณธรรมในการทำงานร่วมกัน เพื่อให้เกิดความสามัคคี ซึ่งจะทำให้การบริหารจัดการเบี้ยยังชีพมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

1. องค์กรบริหารส่วนตำบลร่วมเย็นควรตระหนักถึงสิทธิสวัสดิการของผู้สูงอายุที่พึงได้รับ โดยการเช็คการย้ายเข้า-ย้ายออกของผู้สูงอายุในพื้นที่ก่อนสิ้นปีงบประมาณ เพื่อไม่ให้ผู้สูงอายุเสียสิทธิในการรับเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ
2. บุคลากรขององค์กรบริหารส่วนตำบลร่วมเย็นควรมีการออกพื้นที่เพื่อการบริการผู้สูงอายุในเชิงรุกพื้นที่ห่างไกล
3. บุคลากรขององค์กรบริหารส่วนตำบลร่วมเย็นควรเข้าถึงและเข้าใจการนำเทคโนโลยีมาแอปพลิเคชันออนไลน์มาใช้บริการผู้สูงอายุ เพื่อความสะดวกรวดเร็วตอบสนองความต้องการของผู้สูงอายุ
4. บุคลากรขององค์กรบริหารส่วนตำบลร่วมเย็นควรมีคุณธรรมในการทำงานช่วยเหลือซึ่งกันและกัน คำนึงถึงประโยชน์โดยรวมเป็นสำคัญ เพื่อให้การทำงานมีประสิทธิภาพและบรรลุตามเป้าหมายหรือพันธกิจขององค์กร

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการวิจัยความคิดเห็นของผู้สูงอายุต่อการบริหารจัดการสวัสดิการเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ
2. ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการใช้หลักธรรมอื่น ๆ ในการศึกษาการบูรณาการหลักธรรมในการการบริหารจัดการสวัสดิการเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบลร่มเย็น อำเภอเชียงคำ จังหวัดพะเยา เช่น หลักพรหมวิหาร 4 สังคหวัตถุ 4 สปัจริยธรรม 7 เป็นต้น
3. ควรศึกษาแนวทางการเสริมสร้างคุณธรรมในการบริหารจัดการสวัสดิการเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุอย่างมีคุณภาพ

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. (2548). *ทิศทางและรูปแบบการจัดสวัสดิการสังคมของประเทศไทย*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์เทพปัญญาวิสัย.
- พระลิขิต สุขฐิติโต. (2565). การประยุกต์ใช้หลักพลธรรม 4 ในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงพระพุทธศาสนาของวัดหัวถนน อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา. *วารสาร มจร อุบลปริทรรศน์*, 7(2), 938-951.
- ภานรินทร์ ไชยเอิก. (2561). *ความพึงพอใจต่อการบริหารงานขององค์กรบริหารส่วนตำบลจอหออำเภอเมืองนครราชสีมา จังหวัดนครราชสีมา* (สารนิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- ระบบสารสนเทศการจัดการฐานข้อมูลเบี้ยยังชีพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. (2566). *รายงานรายละเอียดผู้ได้รับเบี้ยยังชีพ*. สืบค้น 1 มกราคม 2566, จาก <https://welfare-report.dla.go.th/>
- ระบบสารสนเทศการจัดการฐานข้อมูลเบี้ยยังชีพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. (2566). *รายงานรายละเอียดผู้ได้รับเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ*. สืบค้น 19 ธันวาคม 2566, จาก <https://welfare-report.dla.go.th/Login.action>
- สำนักบริหารการทะเบียน กรมการปกครอง. (2566). *สถิติประชากรทางการทะเบียนราษฎร*. สืบค้น 1 มกราคม 2566, จาก <https://stat.bora.dopa.go.th>
- อวยชัย รางชัยกุล. (2565). หลักพล 4 : สำหรับการพัฒนาสมรรถนะของบุคลากรในองค์กร. *วารสารสหวิทยาการนวัตกรรมการบริหาร*, 5(1), 247-254.
- John, D. & Millet, J. D. (1954). *Management in the Public Service*. New York: McGraw-Hill Book Company.

Yamane, T. (1973). *Statistics an introductory analysis*. New York: Harper & Row.